

23. Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus (jopo). Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös mm. ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat.

Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä. Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta koulu yhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä.

Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös, joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvitessaan saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

Naantali:

Joustava perusopetus yläkoulussa - JOPO

NAANTALIN JOUSTAVAN PERUSOPETUKSEN (JOPO) OPETUSSUUNNITELMA

1. Joustava perusopetus Naantalissa

Joustava perusopetus toteutetaan pienryhmäopetuksena (korkeintaan 10 oppilaan ryhmä). Naantalissa jopo-luokalla opiskelevat pääasiassa peruskoulun 9. luokkaa suorittavat oppilaat. Jopo toimintaan on mahdollisuus erityisestä syystä osallistua jo 8. luokalla. Opiskelussa noudatetaan Naantalin opetussuunnitelman tavoitteita, mutta opetusjärjestelyt ovat joustavia ja yksilöllisiä. Opiskelu tapahtuu lähiopetuksena ja työpaikkaoppimisena.

Jopo-oppilaille laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma (tehostettu tuki). Mikäli jopo-luokalla on erityisen tuen oppilas, hänelle tehdään HOJKS.

Jopo-luokan opetuksesta vastaa pääsääntöisesti yksi opettaja, joka toimii myös luokanvalvojana. Hänen lisäksi oppitunteja voivat pitää myös aineopettajat.

Erytisluokanopettajan työparina toimii jopo-ohjaaja, jonka tehtävänä jopo-toiminnassa on yhteistyössä jopo-opettajan kanssa mm:

- työpaikkaverkoston luominen
- työpaikkaopiskeluun liittyvät järjestelyt
- edesauttaa oppilaiden myönteisen minäkuvan kehittymistä
- sosioemotionaalinen tuki
- vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö

Ohjaaja on myös mukana koulun ulkopuolella tapahtuvissa toiminnoissa, retkillä ja tavallisilla oppitunneilla.

2. Oppilasvalinta

Jopo-luokalle voidaan valita oppilas

- jolla on vaara jäädä vaille perusopetuksen päättötodistusta tai hänellä on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan (mm. heikko koulumotivaatio, alisuoriutuminen, runsaat poissaolot)
- joka hyötyy työpainotteisuudesta ja toiminnallisista työtavoista sekä pienryhmäopetuksesta
- joka on riittävän aktiivinen ja pystyy itsenäiseen työskentelyyn
- joka yhdessä huoltajan kanssa sitoutuu jopo-opetukseen
- jonka oppimisvaikeudet eivät ole este opiskella joustavan perusopetuksen ryhmässä.

Valintaprosessi

- jopo-luokalle haetaan oppilaan ja huoltajan yhdessä täyttämällä hakulomakkeella, joka toimitetaan Maijamäen kouluun
- hakemuksen liitteeksi pyydetään oppilashuoltohenkilöstön, luokanvalvojan tai erityisopettajan suositus
- jopo-luokalle hakijat haastatellaan yhdessä huoltajan kanssa, haastattelijana toimii moniammatillinen tiimi. Haastattelujen jälkeen tiimi esittää ehdotuksensa jopo-luokalle valittavista oppilaista ja valinnasta johtava rehtori tekee hallintopäätöksen. Hakijoille ilmoitetaan valintatuloksista toukokuun loppuun mennessä.

3. Joustavan perusopetuksen oppimisympäristöt

Joustavan perusopetuksen oppimisympäristöjä ovat oman luokan ja koulun tilojen ohella esim. leirikoulut. Leirikoulujen aikana on mahdollisuus hyödyntää seikkailu- ja elämyspedagogiikkaa, jota joustavassa perusopetuksessa käytetään ennen kaikkea sosiaalisen kasvatuksen menetelmänä, tavoitteena on ryhmäyttää oppilaita ja heidän kanssaan työskenteleviä aikuisia, tarjota mahdollisuuksia keskustella erilaisista elämään liittyvistä asioista sekä antaa nuorelle mahdollisuus arvioida omia vahvuuksiaan ja kokea onnistumisen elämyksiä.

Oppimisympäristönä on myös mm. lähialueiden luonto, kirjastot, työpaikat, yritykset, museot ja kaupungin eri toimipisteet.

3.1. Työpaikkaopiskelu

Työpaikkaopiskelu on keskeinen osa jopo-oppilaiden koulunkäyntiä. Jopo-luokan oppilailla on lukuvuoden aikana 7-8 työssäoppimisviikkoa, työpaikoilla ollaan pääsääntöisesti viikko kerrallaan. Työpaikkaopiskelu suunnitellaan ja toteutetaan jokaisen oppilaan omista lähtökohdista käsin. Tavoitteena on perehdyttää oppilas työelämään ja auttaa häntä löytämään itselleen sopiva ammattiala tai koulutusvaihtoehto peruskoulun jälkeen.

Työpaikkaopiskeluun kuuluvat seuraavat vaiheet:

- työpaikan hankkiminen: oppilas itse tai yhdessä ohjaajan kanssa
- työpaikkaopiskeluun valmentautuminen, työpaikkaohjaajan ohjeistaminen työpaikalla (jopo-ohjaaja yhteyshenkilönä)
- opiskelu ja ohjaus työpaikalla (jopo-ohjaaja yhteyshenkilönä), reflektointi koulupäivien aikana
- opiskelijan arviointi, työtodistus

Työpaikkajaksolla noudatetaan lakia nuoresta työntekijästä. Oppilaan työpäivä on kuuden tunnin mittainen, mutta työajasta voidaan myös erikseen sopia. Työpaikkaopiskelu on osa koulunkäyntiä, eikä siitä makseta oppilaalle palkkaa.

3.2 Opetuksen käytänteitä koulun ulkopuolella

Joustavan perusopetuksen yhtenä painotusalueena on työpaikkaoppiminen. Osa aihekokonaisuuksista toteutetaan työpaikkajaksojen aikana sopiviin aihepiireihin integroituna.

Koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta, vierailut ja luokassa käyvät vierailijat ovat niin ikään keskeisiä jopo-luokan opiskelussa.

Jopo-luokan toimintaan kuuluvat käynnit lähiympäristössä ja esim. palvelupäivä (esim. vapaaehtoistyö vanhainkodissa).

Jopo toimii myös yhteistyössä lähikuntien muiden jopo-luokkien ja alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa.

4. Valinnaisaineiden opetus jopo-luokissa

Joustavan perusopetuksen oppilaiden valinnaisaineiden on mahdollista poiketa koulun muiden oppilaiden opetussuunnitelmassa määritellyistä valinnaisaineista. Valinnaisaineet on mahdollista opiskella joko omana ryhmänä tai kokonaan yleisopetuksen ryhmissä aineopettajien johdolla. Jopo-luokkien oppilaiden valinnaisaineiksi voidaan kirjata myös työpaikkajaksoilla tehtäviä opintokokonaisuuksia tai niiden osia.

5. Yhteistyö kotien kanssa

Huoltajien kanssa tehdään pitkäkestoista, tehostettua yhteistyötä, jonka avulla kodit sitoutetaan oppilaan opiskelun ja elämänhallinnan tukemiseen sekä oppilaan positiivisen minäkuvan kehittämiseen. Yhteistyömuotoja ovat mm. jopo-luokan omat vanhempainillat, huoltajien henkilökohtaiset tapaamiset, yhteiset tapahtumat, puhelin- ja sähköpostiyhteydet.

6. Oppilaan arviointi ja todistukset

Jopo-luokan oppilaiden arviointi noudattaa kaupungin ja koulun opetussuunnitelman mukaista oppilasarviointia. Työpaikkajaksolta saatua palautetta voidaan hyödyntää arvioinnissa. Oppilalle voidaan tarvittaessa antaa todistukseen liitteitä, joissa kuvataan opintoja tarkemmin.

7. Jopo-toiminnan kehittäminen ja arviointi

Jopo-toiminnan arviointi ja kehittäminen on jatkuvaa. Kehittämistä tehdään säännöllisesti myös yhteistyössä lähikuntien jopo-työntekijöiden kanssa sekä osallistumalla valtakunnallisiin jopo-koulutuksiin. Oppilaiden sijoittumista jatko-opintoihin seurataan. Mikäli ensimmäisen opintovuoden aikana opinnot uhkaavat keskeytyä, ohjataan oppilas Naantalissa kaupungin etsivän nuorisotyön avun pariin.

Jopo-toiminnan kehittämisvastuu on jopo-työparilla yhteistyössä johtavan rehtorin kanssa.